

Advies

van de VREG van 3/08/2021

met betrekking tot het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot oprichting van een uniek loket voor de aanvraag en behandeling van bepaalde woon- en energiepremies en tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010 en het Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021, zoals principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 9 juli 2021

Aanleiding

De VREG ontving op 9 juli 2021 de vraag van de Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid, om binnen een termijn van 30 dagen een advies te verlenen bij het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot oprichting van een uniek loket voor de aanvraag en behandeling van bepaalde woon- en energiepremies en tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010 en het Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021, zoals principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 9 juli 2021 (hierna “Ontwerpbesluit”).

Dit Ontwerpbesluit voorziet in:

- De oprichting van een uniek loket voor de verwerking en uitbetaling van een aantal premies die betrekking hebben op woonkwaliteit enerzijds en rationeel energiegebruik anderzijds (art. 1);
- Het agentschap Wonen-Vlaanderen wordt belast met de behandeling en verwerking van de aanvragen binnen dit uniek loket. De elektriciteitsdistributienetbeheerders (in praktijk: hun werkmaatschappij Fluvius) staan evenwel mee in voor de behandeling en de verwerking van de aanvragen. Zij staan ook in voor de uitbetaling van deze premies en de terugvordering van onterecht uitbetaalde premies. Er zal nog een samenwerkingsovereenkomst afgesloten worden tussen Wonen-Vlaanderen, VEKA en Fluvius om de concrete taakverdeling vast te leggen (art. 2);
- De aanvraagprocedure via dit uniek loket (art. 3-5);
- Wijzigingen aan de premiereregelingen in het Energiebesluit (art. 6-29), waarbij artikel 25 van het Ontwerpbesluit voorziet in de vervanging van het bestaande artikel 6.4.1/12 van het Energiebesluit. Dit artikel regelt de financiering van de kosten van de REG-openbaredienstverplichtingen, opgelegd aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders;
- Wijzigingen aan de premiereregelingen in het Besluit Vlaamse Codex Wonen (art. 30-31), waarbij het in artikel 31 van het Ontwerpbesluit voorgestelde nieuwe artikel 5.192 van het Besluit Vlaamse Codex Wonen de vergoeding regelt aan Fluvius van de in de toekomst door hen uit te betalen premies en tegemoetkomingen inzake woonkwaliteit;
- Inwerkingtredings- en overgangsbepalingen. Het uniek loket en de nieuwe premiereregeling zal ingaan vanaf 1 juli 2022 (art. 32-33).

Bespreking

Het rationeel energiegebruik en woonkwaliteit zijn geen expliciete expertisegebieden van de VREG. Voorliggend advies spitst zich dan ook enkel toe op de tarifaire impact van het Ontwerpbesluit, inclusief de afstemming tussen de vergoedingen die vanuit de Vlaamse Overheid via een apart besluit (cfr. infra) worden gegarandeerd aan de distributienetbeheerders en het toegelaten inkomen dat via de Tariefmethodologie wordt gereguleerd.

Momenteel verloopt de aanvraag, dossierbehandeling en uitbetaling van REG-premies via de elektriciteitsdistributienetbeheerders. Op basis van artikel 7.5.1 en 4.1.20 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 kunnen aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders openbardienstverplichtingen worden opgelegd, die onder meer betrekking kunnen hebben op de bevordering van het rationeel energiegebruik. Aan deze decretale basis werd verder uitvoering gegeven door artikel 6.4.1 tot en met 6.4.1/12 en artikel 6.4.15 van het Energiebesluit van 19 november 2010, waarin de verplichting werd opgelegd aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders om premies uit te keren voor bepaalde in de regelgeving vastgelegde energiebesparende maatregelen in zowel residentiële als niet-residentiële (bestaande) gebouwen.

Conform paragraaf 5.4 van de tariefmethodologie van de VREG voor de reguleringsperiode 2021-2024¹ worden de netto-kosten van deze REG-openbardienstverplichtingen doorgerekend in de elektriciteitsdistributienettarieven. Het gemiddelde van de kosten verbonden aan deze openbardienstverplichtingen opgelegd aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders bedroeg 80,6 miljoen euro over de periode 2015-2019. In 2021 worden netto 64,4 miljoen euro kosten m.b.t. de REG-openbardienstverplichtingen doorgerekend in de elektriciteitsdistributienettarieven, waarbij de inschatting voor 2021 maximaal werd afgestemd op de werkelijke kosten voor het jaar 2019. De recuperaties zoals bepaald in (het huidige) art. 6.4.1/12 Energiebesluit werden daarbij eerder beperkt ingeschat (2,9 miljoen euro). Hiernaast worden in de nettarieven ook de (endogene) kosten verbonden aan de administratieve behandeling van de REG-premies doorgerekend (ingeschat op 4,4 miljoen euro²).

Vanaf 1 juli 2022 treedt het nieuwe premiesysteem in werking. Als gevolg van de in het Ontwerpbesluit voorziene aanpassingen en uitbreidingen van de energiepremies wordt geschat dat de kosten van deze energiepremies zullen stijgen naar 78,8 miljoen euro (cfr. nota aan de Vlaamse Regering bij het Ontwerpbesluit). Gegeven dat volgens het voorliggend Ontwerpbesluit het agentschap Wonen-Vlaanderen wordt belast met de behandeling en verwerking van de aanvragen binnen het uniek loket, behoort het tot de mogelijkheden dat de elektriciteitsdistributienetbeheerders in de komende jaren efficiëntiewinsten kunnen realiseren voor wat de administratieve behandeling van de REG-premies betreft. Het effect op de elektriciteitsdistributienettarieven hangt daarnaast ook af van het succes van de REG-premies en van de vergoedingen die de Vlaamse Regering daar tegenover stelt.

Om de elektriciteitsfactuur te ontlasten met deze kosten zal de Vlaamse Regering relancemiddelen inzetten om de netbeheerders te compenseren voor deze kosten: 40 miljoen euro in 2022 en telkens 70 miljoen euro in 2023 en 2024. Als deze relancemiddelen niet toereikend zijn, zal het saldo aangerekend worden op de distributienettarieven, tenzij er alsnog bijkomende uitbetalingen uitgevoerd kunnen worden aan de netbeheerders vanuit de algemene uitgavenbegroting en het Energiefonds om deze kosten te compenseren op basis van (het nieuwe) art. 6.4.1/12 Energiebesluit.

¹ <https://www.vreg.be/nl/tariefmethodologie-2021-2024>

² Dit is een inschatting vanuit Fluvius op basis van de situatie in 2020, en houdt nog geen rekening met de kost van nieuwe premies.

In het besluit van de Vlaamse Regering houdende toekenning van vergoedingen aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders ter financiering van de openbaredienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik, zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 9 juli 2021, worden de jaarlijkse vergoedingen vastgelegd die in de periode 2022-2024 – mits voorlegging van de nodige bewijsstukken - daartoe jaarlijks zullen worden gestort aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders vanuit het Energiefonds (dat zal worden gespijsd met de voorziene relancemiddelen), en dit op basis van een verdeelsleutel op basis van het totaal aantal eindafnemers aangesloten op hun net.

De VREG merkt op dat de toepassing van de voorliggende verdeelsleutel (met name het aandeel in het totaal aantal eindafnemers) kan leiden tot het niet volledig besteden van de door de Vlaamse Regering gebudgetteerde vergoedingen, waardoor ze moeten worden doorgeschoven naar volgende jaren. Een alternatief zou erin kunnen bestaan om de vergoedingen per kalenderjaar te berekenen door de beschikbare middelen te verdelen over de elektriciteitsdistributienetbeheerders in verhouding tot het bedrag dat is uitbetaald voor de in aanmerking komende premies in het voorafgaande kalenderjaar. Voor het kalenderjaar 2022 kan daarbij eenmalig een afwijkende verdeelsleutel worden toegepast waarbij de verdeling van de beschikbare middelen kan worden bepaald op basis van de totale kosten voor residentiële premies ter bevordering van het rationeel energiegebruik per elektriciteitsdistributienetbeheerder in het kalenderjaar 2021.

Conclusie

Het is een goede zaak dat de netbeheerders grotendeels gecompenseerd zullen worden voor de kosten van uit te betalen energieprijzen, zoals voorzien in voorliggend Ontwerpbesluit. Hierdoor komt er geen verdere verhoging van de distributienettarieven in de elektriciteitsfactuur, wat een goede zaak is voor de energietransitie en met name voor het gebruik van elektrische voertuigen en warmtepompen.

De VREG suggereert om de verdeling van de jaarlijkse vergoedingen aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders ter financiering van de openbaredienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik te baseren op een meer geschikte verdeelsleutel, zodat het budget zo snel en volledig mogelijk kan worden aangewend.